C/2025/3981

20.8.2025 г.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 8 юли 2025 година

относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на Ирландия

(C/2025/3981)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета ([1]), и по-специално член 3, параграф 3 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

Общи съображения

(1) Регламент (ЕС) 2024/1263, който влезе в сила на 30 април 2024 г., определя целите на рамката за икономическо управление, която е насочена към насърчаване на стабилни и устойчиви публични финанси, устойчив и приобщаващ растеж и устойчивост чрез реформи и инвестиции, както и предотвратяване на прекомерен бюджетен дефицит. В регламента се предвижда, че Съветът и Комисията осъществяват многостранно наблюдение в рамките на европейския семестър в съответствие с целите и изискванията, определени в ДФЕС. Европейският семестър включва по-специално формулирането и наблюдението на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки. С регламента се насърчава също националната ангажираност с фискалната политика и се поставя по-силен акцент върху средносрочното планиране, наред с по-ефективно и по-съгласувано прилагане. Всяка държава членка трябва да представи на Съвета и на Комисията национален средносрочен фискално-структурен план, съдържащ нейните фискални ангажименти, както и ангажиментите за реформи и инвестиции, и обхващащ период от 4 или 5 години в зависимост от нормалната продължителност на националния законодателен цикъл. Планът за нетните разходи ([2]) в тези планове трябва да спазва изискванията на регламента, в това число изискванията дългът на сектор „Държавно управление“ да следва правдоподобно низходяща траектория до края на периода на корекция или да остане на разумни равнища под 60 % от брутния вътрешен продукт (БВП), а дефицитът на сектор „Държавно управление“ да бъде сведен и/или поддържан под референтната стойност по Договора от 3 % от БВП в средносрочен план. Когато държава членка поеме ангажимент да осъществи съответен набор от реформи и инвестиции в съответствие с критериите, определени в регламента, периодът на корекция може да бъде удължен с до три години.

([1]) ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Нетни разходи съгласно определението в член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2024/1263: „нетни разходи“ означава публичните разходи след приспадане на i) разходите за лихви; ii) дискреционните мерки по отношение на приходите; iii) разходите по програми на Съюза, изцяло покрити с приходи от фондове на Съюза; iv) националните разходи за съфинансиране на програми, финансирани от Съюза; v) цикличните елементи на разходите за обезщетения за безработица; и vi) еднократните и другите временни мерки.

(2) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета ([3]), с който бе създаден Механизмът за възстановяване и устойчивост (МВУ), влезе в сила на 19 февруари 2021 г. По линия на МВУ се предоставя финансова подкрепа на държавите членки за осъществяването на реформи и инвестиции, даващи фискален стимул, финансиран от Съюза. В съответствие с приоритетите на европейския семестър за координация на икономическите политики МВУ стимулира икономическото и социалното възстановяване, като същевременно допринася за устойчиви реформи и инвестиции, по-специално за насърчаване на екологичния и цифровия преход и за укрепване на устойчивостта на икономиките на държавите членки. МВУ също така спомага за укрепването на публичните финанси и за стимулирането на растежа и създаването на работни места в средносрочен и дългосрочен план, за подобряването на териториалното сближаване в рамките на Съюза и за подкрепата на непрекъснатото прилагане на Европейския стълб на социалните права.

(3) Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета ([4]) („Регламентът REPowerEU“), приет на 27 февруари 2023 г., има за цел постепенното премахване на зависимостта на Съюза от вноса на руски изкопаеми горива. Това помага за постигането на енергийна сигурност и диверсификация на енергийните доставки на Съюза, като същевременно увеличава използването на възобновяеми енергийни източници, капацитета за съхранение на енергия и енергийната ефективност. Ирландия добави нова глава за REPowerEU към своя национален план за възстановяване и устойчивост, за да финансира ключови реформи и инвестиции, които ще спомогнат за постигането на целите на REPowerEU.

(4) На 28 май 2021 г. Ирландия представи на Комисията своя национален план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 18, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съгласно член 19 от посочения регламент Комисията оцени целесъобразността, ефективността, ефикасността и съгласуваността на плана за възстановяване и устойчивост в съответствие с насоките за оценка в приложение V. На 8 септември 2021 г. Съветът прие своето решение за изпълнение за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Ирландия ([5]), който бе изменен на 8 декември 2023 г. съгласно член 18, параграф 2, за да се актуализира максималното финансово участие за безвъзмездна финансова подкрепа ([6]), както и на 21 юни 2024 г., за да бъде включена главата за REPowerEU ([7]). Отпускането на траншовете зависи от приемането на решение на Комисията, взето в съответствие с член 24, параграф 5, в което се посочва, че Ирландия е изпълнила задоволително съответните ключови етапи и цели, определени в решението за изпълнение на Съвета. За да бъде изпълнението задоволително, трябва да е запазено постигането на предходните ключови етапи и цели за същата реформа или инвестиция.

(5) На 21 януари 2025 г. по препоръка на Комисията Съветът прие препоръка, с която одобри националния средносрочен фискално-структурен план на Ирландия ([8]). Планът беше представен в съответствие с член 11 и член 36, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) 2024/1263, обхващa периода от 2025 г. до 2029 г. и определя бюджетно ограничение под формата на максимален темп на растеж на нетните разходи за четири години.

(6) На 26 ноември 2024 г. Комисията прие становище относно проекта на бюджетен план на Ирландия за 2025 г. На същата дата въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие Доклада за механизма за предупреждение за 2025 г., в който Ирландия не бе посочена като една от държавите членки, за които ще се извърши задълбочен преглед. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, както и предложение за съвместния доклад за заетостта за 2025 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права. Съветът прие препоръката относно икономическата политика на еврозоната ([9]) на 13 май 2025 г., а съвместния доклад за заетостта на 10 март 2025 г.

([3]) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Решение за изпълнение от 8 септември 2021 г. на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Ирландия (ST 11046/2021).

([6]) Решение за изпълнение на Съвета от 8 декември 2023 г. за изменение на Решение за изпълнение на Съвета от 8 септември 2021 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Ирландия (ST 15965/2023).

([7]) Решение за изпълнение на Съвета от 21 юни 2024 г. за изменение на Решение за изпълнение на Съвета от 8 септември 2021 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Ирландия (ST 10262/2024).

([8]) Препоръка на Съвета от 21 януари 2025 година за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Ирландия (ОВ C, C/2025/667, 10.2.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/667/oj).

([9]) Препоръка на Съвета от 13 май 2025 г. относно икономическата политика на еврозоната (ОВ C, C/2025/2782, 22.5.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) На 29 януари 2025 г. Комисията публикува компас за конкурентоспособността – стратегическа рамка, която има за цел да повиши глобалната конкурентоспособност на ЕС през следващите пет години. В него се определят трите преобразяващи императива на устойчивия икономически растеж: i) иновации; ii) декарбонизация и конкурентоспособност; и iii) сигурност. За да се преодолее изоставането в областта на иновациите, ЕС се стреми да насърчава промишлените иновации, да подкрепя растежа на стартиращите предприятия чрез инициативи като стратегията на ЕС за подкрепа на стартиращите и разрастващите се предприятия и да насърчава въвеждането на модерни технологии като изкуствения интелект и квантовите изчислителни технологии. В стремежа си към по-екологична икономика Комисията изготви всеобхватен план за действие за енергия на достъпни цени и пакт за чиста промишленост, гарантиращи, че преходът към чиста енергия продължава да бъде разходно ефективен и благоприятен за конкурентоспособността, особено за енергоемките сектори, и е двигател на растеж. За да се намалят прекомерните зависимости и да се повиши сигурността, Съюзът е поел ангажимент за укрепване на световните търговски партньорства, диверсифициране на веригите на доставки и осигуряване на достъп до суровини от критично значение и чисти енергийни източници. Тези приоритети са подкрепени от хоризонтални способстващи фактори, а именно опростяването на нормативната уредба, задълбочаването на единния пазар, финансирането на конкурентоспособността, както и изграждането на съюз на спестяванията и инвестициите, насърчаването на уменията и качествените работни места и по-добрата координация на политиките на ЕС. Компасът за конкурентоспособността е хармонизиран с европейския семестър и гарантира, че икономическите политики на държавите членки са съобразени със стратегическите цели на Комисията, като се създава единен подход към икономическото управление, насърчаващ устойчивия растеж, иновациите и устойчивостта в целия Съюз.

(8) През 2025 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива успоредно с прилагането на МВУ. Пълното изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост продължава да е от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като плановете спомагат за ефективното справяне с всички или значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните години. Специфичните за всяка държава препоръки продължават да бъдат еднакво актуални и за оценката на изменените планове за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 21 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(9) Специфичните за всяка държава препоръки за 2025 г. обхващат ключовите предизвикателства на икономическата политика, които не са отразени в достатъчна степен в мерките, включени в плановете за възстановяване и устойчивост, като се вземат предвид съответните предизвикателства, установени в специфичните за всяка държава препоръки за периода 2019 – 2024 г.

(10) На 4 юни 2025 г. Комисията публикува доклада за Ирландия за 2025 г. В него беше оценен напредъкът на Ирландия в изпълнението на съответните специфични за държавата препоръки и беше направен преглед на изпълнението от страна на Ирландия на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за страната бяха посочени най-неотложните предизвикателства, пред които е изправена Ирландия. В него бяха оценени също напредъкът на Ирландия при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на Съюза за 2030 г. в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността и социалното изключване, както и напредъкът в постигането на целите на Обединените нации за устойчиво развитие.

Оценка на годишния доклад за напредъка

(11) На 21 януари 2025 г. Съветът препоръча следните максимални темпове на растеж на нетните разходи за Ирландия: 5,1 % през 2025 г., 6,5 % през 2026 г., 4,9 % през 2027 г., 5,4 % през 2028 г. и 4,7 % през 2029 г., което съответства на максималните кумулативни темпове на растеж, изчислени спрямо 2023 г., от 15,4 % през 2025 г., 22,8 % през 2026 г., 28,9 % през 2027 г., 35,8 % през 2028 г. и 42,3 % през 2029 г. На 6 май 2025 г. Ирландия представи своя годишен доклад за напредъка ([10]) относно спазването на препоръчителните максимални темпове на растеж на нетните разходи и изпълнението на реформите и инвестициите в отговор на основните предизвикателства, посочени в специфичните за държавата препоръки в рамките на европейския семестър. Годишният доклад за напредъка отразява също шестмесечното докладване на Ирландия относно напредъка, постигнат при изпълнението на нейния план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(12) Агресивната война на Русия срещу Украйна и последиците от нея представляват екзистенциално предизвикателство за Европейския съюз. Комисията препоръча да се задейства по координиран начин националната клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, за да се подкрепят усилията на ЕС за постигане на бързо и значително увеличение на разходите за отбрана, като това предложение беше приветствано от Европейския съвет на 6 март 2025 г.

([10]) Годишните доклади за напредъка за 2025 г. са на разположение на адрес: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

(13) Въз основа на данни, потвърдени от Евростат ([11]), излишъкът на сектор „Държавно управление“ на Ирландия се е повишил от излишък от 1,5 % от БВП през 2023 г. до излишък от 4,3 % през 2024 г., докато дългът на сектор „Държавно управление“ е намалял от 43,3 % от БВП в края на 2023 г. до 40,9 % в края на 2024 г. Според изчисленията на Комисията тези тенденции съответстват на темп на нарастване на нетните разходи от 8,2 % през 2024 г. В годишния доклад за напредъка Ирландия оценява нарастването на нетните разходи през 2024 г. на 8,0 %. Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция ([12]), която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, е като цяло неутрална през 2024 г.

(14) Според годишния доклад за напредъка макроикономическият сценарий в основата на бюджетните прогнози на Ирландия предвижда растеж на реалния БВП от 4,1 % през 2025 г. и 3,4 % през 2026 г., а инфлацията по ХИПЦ се очаква да бъде 2,1 % през 2025 г. и 2026 г. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. се предвижда реалният БВП да нарасне с 3,4 % през 2025 г. и с 2,5 % през 2026 г., а инфлацията по ХИПЦ да бъде 1,6 % през 2025 г. и 1,4 % през 2026 г.

(15) В годишния доклад за напредъка се очаква излишъкът на сектор „Държавно управление“ да намалее до 1,5 % от БВП през 2025 г., а съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП се очаква да намалее до 37,7 % до края на 2025 г. Тези тенденции съответстват на ръст на нетните разходи от 5,3 % през 2025 г. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. се предвижда излишък на сектор „Държавно управление“ от 0,7 % от БВП за 2025 г. Намаляването на излишъка през 2025 г. отразява главно забавянето на растежа на приходите на фона на повишените равнища на несигурност за потребителите и предприятията, както и липсата на високи еднократни приходи, наблюдавани през 2024 г. Според изчисленията на Комисията тези тенденции съответстват на нарастване на нетните разходи от 6,7 % през 2025 г. Тези по-високи прогнози за нарастването на нетните разходи, отколкото в годишния доклад за напредъка, се дължат на по-силния растеж на текущите разходи, прогнозиран от Комисията, включително на различаващите се допускания за трайното въздействие след 2024 г. на пакета за „разходи за живот“, обявен в бюджета за 2025 г. Разликата между салдото на сектор „Държавно управление“, прогнозирано от Комисията и от Ирландия, се дължи на разликите в основните макроикономически допускания, както и на по-силния растеж на текущите разходи, прогнозиран от Комисията. Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция, която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, се очаква да бъде неутрална през 2025 г. Комисията предвижда съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП да намалее до 38,6 % до края на 2025 г. Намалението на съотношението на дълга към БВП през 2025 г. отразява главно бюджетния излишък и благоприятната разлика между лихвения процент и растежа, със значителни корекции наличности-потоци.

(16) Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. разходите на сектор „Държавно управление“ в размер на под 0,1 % от БВП се очаква да бъдат финансирани с безвъзмездна подкрепа („безвъзмездни средства“) от Механизма за възстановяване и устойчивост през 2025 г. в сравнение с 0,1 % от БВП през 2024 г. Разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа от Механизма за възстановяване и устойчивост, способстват за висококачествени инвестиции и реформи за повишаване на производителността без пряко въздействие върху салдото и дълга на сектор „Държавно управление“ на Ирландия.

(17) Разходите за отбрана на сектор „Държавно управление“ в Ирландия остават постоянни в размер на 0,2 % от БВП за периода от 2021 г. до 2023 г. ([13]) Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г., разходите за отбрана се очаква да останат постоянни в размер на 0,2 % от БВП както през 2024 г., така и през 2025 г. Това съответства на липса на промяна в сравнение с 2021 г.

(18) Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. нетните разходи в Ирландия се очаква да нараснат с 6,7 % през 2025 г. и с 15,5 % кумулативно през 2024 г. и 2025 г. Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. растежът на нетните разходи на Ирландия през 2025 г. се очаква да бъде над препоръчания максимален темп на растеж, което съответства на отклонение ([14]) от 0,3 % от БВП в годишно изражение. Когато 2024 г. и 2025 г. се разглеждат заедно, се очаква кумулативният темп на растеж на нетните разходи също да бъде над препоръчителния максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от под 0,1 % от БВП. Прогнозираното отклонение леко надвишава прага от 0,3 % от БВП за годишните отклонения, но не надвишава прага от 0,6 % от БВП за кумулативните отклонения. Като цяло това означава, че съществува риск от отклонение от препоръчителния максимален ръст на нетните разходи, когато през следващата пролет бъдат налични данните за резултатите за 2025 г.

([11]) Евростат-Euro Indicators, 22.4.2025 г.

([12]) Фискалната позиция се определя като мярка за годишната промяна в основната бюджетна позиция на сектор „Държавно управление“. Нейната цел е да бъде оценен икономическият импулс, даден от фискалните политики – както тези, които са финансирани на национално равнище, така и тези, които се финансират от бюджета на ЕС. Фискалната позиция се измерва като разликата между: i) средносрочния потенциален растеж и ii) промяната в първичните разходи без дискреционните мерки по отношение на приходите, включително разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) от Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза.

([13]) Евростат, държавни разходи по класификация на функциите на държавното управление (КОФОГ). Поради методологични различия между определенията на КОФОГ и НАТО разходите, основани на определението на КОФОГ, може да се различават от разходите, основани на определението на НАТО.

([14]) От 2026 г. тези цифри ще се появяват в контролния общ баланс, установен в член 22 от Регламент (ЕС) 2024/1263.

(19) В годишния доклад за напредъка се очаква излишъкът на сектор „Държавно управление“ да намалее до 1,0 % от БВП през 2026 г., а съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП се очаква да намалее до 35,9 % до края на 2026 г. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. се предвижда излишък на сектор „Държавно управление“ от 0,1 % от БВП през 2026 г. Намаляването на излишъка през 2026 г. отразява главно предположението за незначителен растеж на приходите и продължаващ силен растеж на разходите. Тези тенденции съответстват на растеж на нетните разходи от 6,2 % през 2026 г. Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция, която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, се очаква да бъде като цяло неутрална през 2026 г. Комисията предвижда съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП да намалее до 38,2 % до края на 2026 г. Намалението на съотношението на дълга към БВП през 2026 г. отразява главно благоприятната разлика между лихвения процент и растежа, със значителни корекции наличности-потоци.

Основни предизвикателства пред политиката

(20) Публичните финанси на Ирландия са изложени на значителни рискове поради факта, че нейните данъчни приходи са силно концентрирани в относително малко на брой многонационални предприятия, собственост на чуждестранни лица. Приходите от корпоративен данък, които се увеличиха повече от два пъти от 2019 г. насам и възлязоха на 28,1 милиарда евро (19 % от държавните приходи) през 2024 г., са особено изложени на риск. През 2023 г. повече от половината от тези постъпления са били платени само от 10 големи дружества. Освен това органите изчисляват, че половината от приходите от корпоративен данък са „извънредни“ и са много несигурни по своя характер. В резултат на това, промените в международен план, като например промените в търговската и данъчната политика на САЩ или в световната данъчна среда, биха могли да окажат значително въздействие върху стабилността на приходите на Ирландия. Създаването на Фонда за бъдещето на Ирландия и Фонда за инфраструктура, климат и природа служи за насочване на извънредните приходи към по-дългосрочните цели на разходите. Ирландия ще има полза от повишаването на устойчивостта на публичните си финанси чрез диверсифициране на източниците си на приходи. За тази цел Ирландия би могла да увеличи приходите от данъци върху капитала и имуществото, да преразгледа данъчните разходи, които не постигат ефективно желаното равнище на преразпределение или други цели, или да подобри начина, по който данъчната система подкрепя екологичните цели. По отношение на разходите продължават да съществуват опасения, свързани с въздействието на разходната ефективност на системата на здравеопазването върху фискалната устойчивост. Очаква се застаряването на населението да доведе до увеличаване на разходите на Ирландия за обществено здравеопазване с 1,5 процентни пункта до 2070 г. като процент от БВП, което е доста над средното за ЕС увеличение от 0,4 процентни пункта. Тъй като системата на здравеопазването е прекалено зависима от скъпоструващи болнични грижи, изострени от липсата на универсално покритие на първичната медицинска помощ, съществува възможност за реформа, за да се облекчи натискът върху болниците.

(21) В съответствие с член 19, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/241 и критерий 2.2 от приложение V към него планът за възстановяване и устойчивост включва широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които трябва да бъдат изпълнени до 2026 г. Очаква се те да спомогнат за ефективното справяне с всички или със значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за държавата препоръки. В този кратък срок приключването на ефективното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост, включително главата за REPowerEU, е от съществено значение за повишаване на дългосрочната конкурентоспособност на Ирландия през екологичния и цифровия преход, като същевременно се гарантира социална справедливост. В съобщението на Комисията „NextGenerationEU — Пътят към 2026 г.“, прието на 4 юни 2025 г., се изяснява приложимият график за приключването на Механизма и се предоставят насоки на държавите членки за постигането на максимална ефективност на изпълнението до 31 август 2026 г., включително относно начините за по-нататъшно рационализиране на техните ПВУ, излагат се основните варианти, които да бъдат взети предвид при преразглеждането им, и се подчертава значението на внимателното съвместно планиране при подаването на последните искания за плащане през 2026 г. Систематичното участие на местните и регионалните органи, социалните партньори, гражданското общество и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде от съществено значение, за да се гарантира широка ангажираност за успешното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост.

(22) Изпълнението на програмите в областта на политиката на сближаване, които включват подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), се ускори в Ирландия. Важно е да продължат усилията, за да се гарантира бързото изпълнение на тези програми, като същевременно се увеличи максимално тяхното въздействие на място. Ирландия вече предприема действия в рамките на програмите си по политиката на сближаване, за да повиши конкурентоспособността и растежа, като същевременно засилва социалното сближаване. В същото време Ирландия продължава да е изправена пред предизвикателства, включително необходимостта от повишаване на конкурентоспособността, особено в Северозападния регион, който изостава по отношение на икономическите резултати, както и пред социалните различия в интеграцията на пазара на труда на групите в неравностойно положение. В съответствие с член 18 от Регламент (ЕС) 2021/1060 от Ирландия се изисква – като част от междинния преглед на фондовете на политиката на сближаване – да направи преглед на всяка програма, като вземе предвид, наред с другото, предизвикателствата, посочени в специфичните за държавата препоръки за 2024 г. С предложенията на Комисията, приети на 1 април 2025 г. ([15]), срокът за представяне на

([15]) Предложение за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства в контекста на междинния преглед – COM(2025) 123 final.

оценка – за всяка програма – на резултатите от междинния преглед се удължава за след 31 март 2025 г. В тях също така се предоставят възможности за гъвкавост, за да се ускори изпълнението на програмите, както и стимули за държавите членки да разпределят ресурси по линия на политиката на сближаване за пет стратегически приоритетни области на Съюза, а именно конкурентоспособността в областта на стратегическите технологии, отбраната, жилищното настаняване, устойчивостта на водните ресурси и енергийния преход, както и за инвестиции в умения в приоритетни сектори, като същевременно се запазва акцентът върху лицата в най-уязвимо положение в програмите по линия на ЕСФ+.

(23) Платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) предоставя възможност за инвестиране в ключов стратегически приоритет на ЕС, като се укрепва конкурентоспособността на ЕС. Средствата по STEP се насочват чрез 11 съществуващи фонда на ЕС. Държавите членки могат също така да допринесат за програмата InvestEU в подкрепа на инвестициите в приоритетни области. Ирландия би могла да използва оптимално тези инициативи в подкрепа на разработването или производството на технологии от критично значение, включително чисти технологии с ефективно използване на ресурсите.

(24) Освен икономическите и социалните предизвикателства, към чието преодоляване са насочени планът за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС, Ирландия следва да предприеме ефективни мерки по отношение на оставащите предизвикателства, свързани с научните изследвания и иновациите, енергията от възобновяеми източници, енергийната инфраструктура и мрежи, енергийната ефективност, устойчивия транспорт, управлението на водите, кръговата икономика, социалните жилища и жилищата на достъпни цени и включването на групите в неравностойно положение на пазара на труда.

(25) Ръстът на производителността в Ирландия се дължи предимно на многонационалните предприятия, докато производителността сред местните предприятия – предимно малки и средни предприятия – е сравнително по-ниска от тази на техните колеги от ЕС. Това подчертава необходимостта от засилване на вътрешния капацитет за иновации. Повишената геополитическа несигурност подчертава спешната необходимост от изграждане на по-устойчива, ориентирана към иновациите вътрешна икономика. Публичните разходи за НИРД в Ирландия са едни от най-ниските в ЕС, като представляват едва 0,2 % от БВП (0,4 % от БНД*). Разширяването на публичните инвестиции в НИРД не само ще укрепи иновационната система на Ирландия, но и ще насърчи високите научни постижения, ще повиши икономическата устойчивост и ще подкрепи дългосрочния устойчив растеж. Освен това значителна част от държавната подкрепа за НИРД е под формата на данъчен кредит за НИРД. Въпреки че това е важен инструмент за стимулиране на инвестициите в научноизследователска и развойна дейност от частния сектор, увеличаването на прякото финансиране за научни изследвания и иновации ще осигури по-целенасочена подкрепа за МСП и ще повиши капацитета им за иновации и ще допринесе пълноценно за по-широката икономическа система.

(26) Ирландия продължава да разчита на енергийни източници, основани на изкопаеми горива. Тази зависимост представлява значително предизвикателство за намаляване на общите емисии на парникови газове и за постигане на целта на Ирландия съгласно Регламента за разпределяне на усилията за намаляване на емисиите извън СТЕ с 42 % до 2030 г. в сравнение с 2005 г. Последните прогнози за емисиите сочат, че Ирландия не е на път да постигне тази цел.

(27) Електроенергийната система на Ирландия продължи да показва признаци на стрес през 2024 г., а цените на дребно останаха доста над средните за ЕС. Това означава, че ирландските предприятия и потребители плащат премия за потреблението си на електроенергия, което от своя страна оказва въздействие върху производствените разходи и конкурентоспособността, а оттам и върху способността за привличане и задържане на дружества. Тъй като високите разходи за енергия могат да бъдат пряка пречка за растежа, от решаващо значение е да се обърне внимание на факторите, определящи разходите за цените на енергията на дребно. Засиленото внедряване на енергия от възобновяеми източници, по-специално вятърна енергия от разположени в морето инсталации, може да намали цените на дребно на електроенергията и зависимостта от изкопаеми горива, които са обект на нестабилни пазари. Рационализирането на рамката за планиране и издаване на разрешения за възобновяеми енергийни източници, съоръжения за акумулиране и инвестиции в електроенергийната мрежа би могло да спомогне за ускоряване и стимулиране на допълнителни инвестиции във внедряването на възобновяеми енергийни източници.

(28) Незаменим елемент за увеличаване на ползите от намаляването на разходите за енергия, произтичащи от по-нататъшното внедряване на възобновяеми енергийни източници, са увеличените усилия за подобряване на гъвкавостта на електроенергийната система и за модернизиране и разширяване на капацитета на мрежата, включително вътрешно укрепване и трансгранични проекти, за да се намали ограничаването. През 2023 г. почти една десета от вятърната и слънчевата енергия трябваше да бъдат намалени поради ограничения в капацитета, като тази тенденция се увеличава през последните години. Това поддържа високи цени и забавя прехода към по-чисти източници на енергия. Очакваното допълнително внедряване на енергия от възобновяеми източници, нарастващото търсене на електроенергия от продължаващата електрификация на отоплението и транспорта и нарастващият брой центрове за данни ще окажат допълнителен натиск върху електроенергийната система. Това подчертава необходимостта от изграждане на инфраструктура за свързване на увеличаващите се центрове на търсене с предлагането на производство на енергия от възобновяеми източници и от актуализиране на съществуващата мрежова инфраструктура, за да се увеличи нейният капацитет. Свързан с това елемент се отнася до оптимизацията на потреблението, включително мерки за овластяване на потребителите, като например гарантиране, че частните потребители имат достъп до динамични ценови пазари, което може да бъде важно средство за осигуряване на гъвкавост в енергийната система.

(29) Жилищният сектор е значителен източник на емисии на парникови газове в Ирландия, като през 2023 г. генерира 9,7 % от вътрешните емисии, като сградният фонд е един от запасите с най-висок въглероден интензитет в ЕС. Ускоряването на мерките за енергийна ефективност в сградния фонд ще спомогне за спазването на секторните тавани за емисии и ще укрепи енергийната сигурност на Ирландия. Извършването на основно модернизиране на сградите и разширяването на внедряването на технологии с ниски емисии, включително централно отопление, би намалило риска от нестабилност на цените на енергията, като същевременно би подкрепило конкурентоспособността и екологичната устойчивост.

(30) Голямо предизвикателство за Ирландия е постигането на баланс между нарастващото търсене на енергия, дължащо се на икономическия растеж, включително разширяването на цифровата инфраструктура. Въпреки значителния напредък в намаляването на потреблението на енергия в застроената среда, крайното потребление на енергия се е увеличило с 0,7 % през 2023 г. Това се дължи преди всичко на сградите в сектора на услугите, които компенсират повишаването на ефективността чрез инвестиции за подобряване на енергийната ефективност на обществени и други частни сгради. Сградите в сектора на услугите представляват около половината от цялото търсене на електроенергия, като центровете за данни представляват 21 % от измереното търсене на електроенергия в Ирландия през 2023 г. За да се постигнат целите в областта на климата, това изисква достатъчно производство на енергия от възобновяеми източници, за да се избегне монополизирането на наличния капацитет за енергия от възобновяеми източници, и изисква мерки за повишаване на енергийната ефективност, подходяща инфраструктура и гъвкавост.

(31) Устойчивата мобилност изисква интегриран подход, насочен както към разширяването на устойчивите транспортни мрежи, така и към развитието на ефективна инфраструктура за зареждане на превозни средства с нулеви емисии, като се гарантира равен достъп във всички региони и се насърчава дългосрочната икономическа конкурентоспособност. Подобряването на инфраструктурата на обществения транспорт, включително разширяването на електрифицирания железопътен транспорт, е от съществено значение за декарбонизацията и икономическата ефективност. Една по-интегрирана транспортна мрежа би могла да облекчи градските задръствания, да стимулира трудовата мобилност и да подкрепи устойчивия градски растеж. Подобряването на свързаността между селските и градските райони също е от решаващо значение за приобщаващото икономическо развитие, като се гарантира, че всички региони се възползват от прехода към нисковъглеродна икономика. При съотношение от една зарядна точка за всеки 21 превозни средства – доста под средното за ЕС равнище от една зарядна точка за всеки 7 превозни средства – регионалните различия, особено в селските райони, продължават да бъдат пречка за навлизането на превозни средства с нулеви емисии.

(32) Увеличаването на инвестициите е от съществено значение за справяне с трайните недостатъци в системите за доставка и пречистване на отпадъчните води, особено в градските райони. Тези пропуски рискуват да подкопаят спазването на законодателството в областта на околната среда и да ограничат потенциала за устойчиво междусекторно развитие, включително жилищното строителство и зависимите от водата сектори. Високият процент на течове – 37 % през 2023 г. – остава доста над средния за ЕС от 25 %, докато няколко ключови пречиствателни станции за отпадъчни води биха могли да се възползват от подобрената ефективност. Въпреки усилията за разширяване на покритието и намаляване на заустванията на непречистени отпадъчни води, остаряващата инфраструктура и ограниченият капацитет за пречистване продължават да възпрепятстват напредъка по отношение на качеството на водите и екологичните цели. Ирландия е изправена пред по-чести екстремни метеорологични явления, дължащи се на изменението на климата, като наводнения, суши и бури, което рискува да натовари водоснабдителните мрежи и да навреди на инфраструктурата. Въпреки секторните планове за адаптиране, разработени съгласно националната рамка за адаптиране, ефективното и координирано изпълнение продължава да бъде важно. През последните години се проведоха дискусии относно въвеждането на механизъм за ценообразуване на водата, но прилагането все още не е напреднало. Механизъм за ценообразуване на водата, който отразява по-добре разходите за потребление на вода, би могъл да насърчи стабилна и прозрачна рамка за дългосрочни инвестиции и планиране във водната инфраструктура, като същевременно насърчава по-ефективно и устойчиво потребление във всички сектори.

(33) Увеличаването на инвестициите в инициативи за кръгова икономика, включително усъвършенствана инфраструктура за третиране на отпадъци, е от съществено значение, за да може Ирландия да се изкачи нагоре в йерархията на отпадъците, да насърчи ефективното използване на ресурсите и да подкрепи декарбонизацията, конкурентоспособността и дългосрочната икономическа сигурност. Ирландия остава под референтните показатели на ЕС за кръговата икономика, като през 2020 г. рециклирането на битови отпадъци е 41 %, а през 2023 г. степента на кръгово използване на материалите е едва 2,3 %, като и двете стойности са значително под средните за ЕС. Ирландия е изложена на риск да не постигне целта за битовите отпадъци за 2025 г. За да се постигнат екологичните цели, оценките сочат, че са необходими 749 милиона евро годишно за инвестиции в кръговата икономика. Чрез намаляване на зависимостта от вносни суровини и увеличаване на стойността, получена от вътрешните потоци от отпадъци, кръговата икономика допринася за дългосрочната икономическа сигурност на Ирландия, като прави икономиката ѝ по-устойчива и издръжлива на международни смущения във веригата на доставки и нестабилност на цените.

(34) Броят на хората в жилища за спешно настаняване се е увеличил значително през последните три години, достигайки рекордно високото равнище от 15 000 души. Настоящите схеми за превенция на бездомничеството, макар и ефективни, не успяха да спрат това увеличение поради мащаба на проблема. Освен това в списъците на чакащите за социално жилищно настаняване има 59 000 домакинства, а други 84 000 домакинства – по други схеми за добавки към наемите. Зоните с ограничено увеличаване на наемите успяха да намалят инфлацията на цените на наемите, но вероятно допринесоха за забавяне на частните инвестиции в наеми. Изграждането на социални жилища на достъпни цени се разраства, но все още изостава от настоящите нужди и целите, определени в ирландския план „Жилище за всички“ за периода 2021 – 2030 г. Това засяга конкурентоспособността на Ирландия, като оказва натиск върху заплатите и ограничава способността на предприятията, особено на МСП, да привличат квалифицирани работници. Публичният сектор се опитва да поддържа достатъчно равнище на работната сила в сектори като образованието, здравните услуги и строителството. Това подчертава необходимостта от непрекъснати действия за справяне с ограниченията на капацитета в сектора на жилищното строителство. Това включва липса на благоприятна инфраструктура, като водоснабдяване и комунални услуги, недостатъчна наличност на земя, несигурност при планирането, недостатъчни възможности за финансиране, липса на строителни работници и бавно внедряване на съвременни методи на строителство.

(35) Пазарът на труда в Ирландия остава стабилен и показва ниски равнища на безработица, но постигането на приобщаващ растеж, който е от полза за всички групи, продължава да бъде предизвикателство. Положени са усилия за справяне със социалното изключване и пречките пред заетостта; въпреки това традиционно по-слабо представените групи, като например хората с увреждания и самотните родители, продължават да имат равнища на заетост под средните за ЕС. Следователно те са изправени и пред непропорционално висок риск от бедност. В същото време недостигът на умения и несъответствията между търсените и предлаганите умения продължават да съществуват в ключови сектори, което подчертава необходимостта от повече контакти с неактивните групи и от инвестиране в уменията на хората, за да се насърчи по-голямо социално приобщаване, да се помогне на групите в неравностойно положение да се избавят от бедността и да се отговори на нуждите на пазара на труда.

(36) С оглед на тясната взаимообвързаност между икономиките на държавите членки от еврозоната и колективния им принос за функционирането на Икономическия и паричен съюз през 2025 г. Съветът препоръча на държавите членки от еврозоната да предприемат действия, включително чрез своите планове за възстановяване и устойчивост, за да изпълнят препоръката относно икономическата политика на еврозоната. За Ирландия препоръки 2, 3 и 4 спомагат за изпълнението на първата препоръка за еврозоната относно конкурентоспособността, докато препоръки 4, 5 и 6 спомагат за изпълнението на втората препоръка за еврозоната относно устойчивостта, а препоръка 1 спомага за изпълнението на третата препоръка за еврозоната относно макроикономическата и финансовата стабилност, определена в Препоръката за 2025 г.,

ПРЕПОРЪЧВА на Ирландия да предприеме през 2025 г. и 2026 г. следните действия:

1. Да укрепи общите разходи и готовността в областта на отбраната и сигурността, като същевременно гарантира устойчивост на дълга в съответствие със заключенията на Европейския съвет от 6 март 2025 г. Да гарантира, че нетните разходи са в съответствие с плана, препоръчан от Съвета на 21 януари 2025 г. Да намали рисковете, свързани с високата степен на концентрация на данъчните приходи на Ирландия, включително чрез разширяване на данъчната основа и преразглеждане на обхвата и въздействието на данъчните разходи. Да се справи с очакваното увеличение на разходите, свързани със застаряването на населението, като направи системата на здравеопазването по-ефективна от гледна точка на разходите.

2. С оглед на приложимите срокове за навременното приключване на реформите и инвестициите съгласно Регламент (ЕС) 2021/241 да гарантира ефективното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост, включително главата за REPowerEU. Да ускори изпълнението на програмите по линия на политиката на сближаване (ЕФРР, ФСП, ЕСФ+), като се основава, когато е целесъобразно, на възможностите, предлагани от междинния преглед. Да използва оптимално инструментите на ЕС, включително възможностите, предоставени от програмата InvestEU и платформата за стратегически технологии за Европа, за да подобри конкурентоспособността.

3. Да подобри бизнес средата чрез увеличаване на публичните инвестиции в НИРД и подпомагане на увеличаването на инвестициите на бизнеса в НИРД, включително чрез повече преки инструменти за финансиране, за да се подобри производителността на местните предприятия, по-специално на малките и средните предприятия.

4. Да намали цялостната зависимост от изкопаеми горива и да ускори внедряването на възобновяеми енергийни източници, включително чрез рационализиране на рамката за планиране и издаване на разрешения. Да увеличи усилията за подобряване на гъвкавостта на електроенергийната мрежа и да модернизира и разшири капацитета с цел намаляване на ограниченията. Да разработи и приложи стратегия за насърчаване на оптимизацията на потреблението. Да реализира допълнителни мерки в подкрепа на енергийната ефективност в частните и публичните сгради, така че да се намалят сметките за енергия и разходите за енергийната система. Да гарантира, че присъединяването на големи потребители на енергия към електроенергийната мрежа е свързано с допълнителен капацитет за енергия от възобновяеми източници и гъвкавост на системата. Да подкрепи инвестициите и да укрепи устойчивия транспорт, включително обществения транспорт, като вземе предвид регионалните различия. Да ускори инсталирането на обществени станции за зареждане на превозни средства с нулеви емисии.

5. Да увеличи инвестициите във водната инфраструктура с цел подобряване на качеството на водата и намаляване на течовете. Да засили инвестициите с цел ускоряване на кръговата икономика. Да развие допълнително както инфраструктурата за третиране на отпадъци, свързана с по-високите стъпала на йерархията на отпадъците, така и на икономическите инструменти за предотвратяване на отпадъците и увеличаване на повторно използваното, преработеното и рециклираното съдържание.

6. Да увеличи допълнително предлагането на социални жилища на достъпни цени. Да преодолее ограниченията в капацитета в сектора на жилищното строителство чрез подобряване на благоприятстващата инфраструктура, управлението и планирането на земята, условията за финансиране, предлагането на работна ръка и производителността. Да укрепи пазара на труда и социалното приобщаване на групите в неравностойно положение, по-специално хората с увреждания и самотните родители, чрез въвеждане на по-целенасочени информационни дейности и повишаване на квалификацията.

Съставено в Брюксел на 8 юли 2025 година.

За Съвета

Председател

S. LOSE